

φομαί πᾶσαν ἐπίδειξιν πρωτοτυπίας, νομίζων μάλιστα ὅτι ἡ ὑπερβολὴ σοβαρότητος καὶ ἀκαμψίας ἐνώπιον τῶν γυναικῶν εἶναι ἀνάρμοστος εἰς τοὺς ἐξόχους καὶ γελοία εἰς τοὺς μικροὺς τεχνίτας.

Πλὴν τῶν φιλοξενουμένων ὑπὸ τοῦ μαρκησίου, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι πάντοτε μέγας κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, συνέρχονται συνήθως εἰς τὸν πύργον καὶ τινες τῶν περιχώρων οἰκογένειαι. Αἱ καθημεριναὶ αὗται συναναστροφαὶ ἔχουσι] πρὸ πάντων σκοπὸν τὴν διασκέδασιν τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ κ. Μαλουέ, διερχομένης οἰκογενειακῶς τὸ φθινόπωρον εἰς τὴν ἑπαυλιν. Ἡ κυρία αὕτη ἔχει καλλονὴν ἀγάλματος, διασκεδάζει μετ' ἀξιοπρεπείας βασιλίσσης καὶ κοινωνεῖ μετὰ τῶν θνητῶν διὰ λακωνικῶν φράσεων προφερομένων ταπεινῆ φωνῆ. Πρὸ δώδεκα ἔτων ἐνυμφεύθη Ἄγγλον διπλωμάτην, τὸν λόρδον Α**, οὐχ ἦττον αὐτῆς ὠραῖον καὶ ἀτάραχον πλάσμα, ἀποστεινὸν εἰς αὐτὴν ἐκ διαλειμμάτων ἀγγλικὸν μονοσύλλαβον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνεται αὕτη διὰ γαλλικοῦ μονοσυλλάβου· τρεῖς ἐν τούτοις μικροὶ λόρδοι ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν δύο ἔθνων σχέσεις δὲν εἶναι ὅσον φαίνονται ψυχραί.

Ἐτερον ὄχι ὀλιγώτερον ἀξιοπεριέργον ἀνδρόγυνον εἶναι τὸ καθ' ἑκάστην ἐρχόμενον ἐκ γειτονικοῦ πύργου. Ὁ σύζυγος κ. Βρεῦλλῆς εἶναι ἀρχαῖος σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως Καρόλου καὶ παιδικὸς φίλος τοῦ μαρκησίου, ἔχων τὸ περίεργον ἰδίωμα νὰ τονίζῃ ἐκάστην πάσης λέξεως συλλαβὴν, ὀμιλῶν μετὰ βραδύτητος, ἣτις φαίνεται εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ἐξ ἐπιτηδεύσεως προερχομένη. Κατὰ τὰ λοιπὰ θὰ ἦτο ὄντως ἀξιάγαστος εὐπατρίδης, ἂν δὲν ἐβασανίζετο ἀκαταπαύστως ὑπὸ ἀκοιμήτου ζηλοτυπίας, καταβάλλων ὑπερανθρώπους καὶ ὅλως ματαιίας προσπάθειας, ὅπως ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωνίαν του, ἀμα πλησιάσῃ ἀνὴρ τὴν κυρίαν Βρεῦλλῆ, νέαν καὶ εὐειδεστάτην γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ συζευχθῇ σχεδὸν ἐξηκοντούτης.

— Ἴδου ὁ κ. Βρεῦλλῆς, μοὶ εἶπεν ὁ μαρκήσιος παρουσιάζων μοὶ τὸ ζωηρὸν καὶ εὐερέθιστον γερόντιον, εἶναι ὁ καλλίτερός μου φίλος καὶ θὰ γείνη βεβαίως καὶ ἰδικός σου, ἐπιφυλαττόμενος ὅμως νὰ σὲ σφάξῃ, ἂν ἐργολαβήσῃς μετὰ τὴν γυναῖκα του.

— Διατί νὰ με παρουσιάζῃς εἰς τὸν κύριον ὡς Νορμανδὸν Ὁθέλλον; ἀπεκρίθη ὁ κ. Βρεῦλλῆς, τονίζων τὰς λέξεις κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ μάτην προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ. Ὁ κύριος δύναται βεβαίως... ἔχει πλήρη ἄδειαν... νὰ συναναστραφῇ μετὰ τῆς συζύγου μου... ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος καὶ θεμιτοῦ... Ἄλλ' ἰδου ἡ κυρία Βρεῦλλῆ, εἰς ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σὲ παρουσιάσω.

Ἐκπλαγείς ὅπως οὖν ἐκ τοῦ ἀλλοκότου ὕφους τῆς παρουσιάσεως καὶ ἐρμηνεύων κατὰ γράμμα τὴν δοθείσάν μοι πλήρη ἄδειαν, ἔσπευσα νὰ χρησιμοποίησω τὴν ἄδειαν ταύτην, καθίσας παρὰ τῆ κυρίᾳ Βρεῦλλῆ καὶ περιποιούμενος αὐτὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος καὶ θεμιτοῦ. Ἄλλ' ὁ σύζυγος κατεσκόπευεν ἡμᾶς μακρόθεν δι' ὀφθαλμῶν σπινθηροβόλων, ἐκάγχαζε θορυβῶδως, ἐμόρφαζεν ἀλλοκότως καὶ ἐξήθρωνε τοὺς δακτύλους του μετὰ κροταλισμοῦ

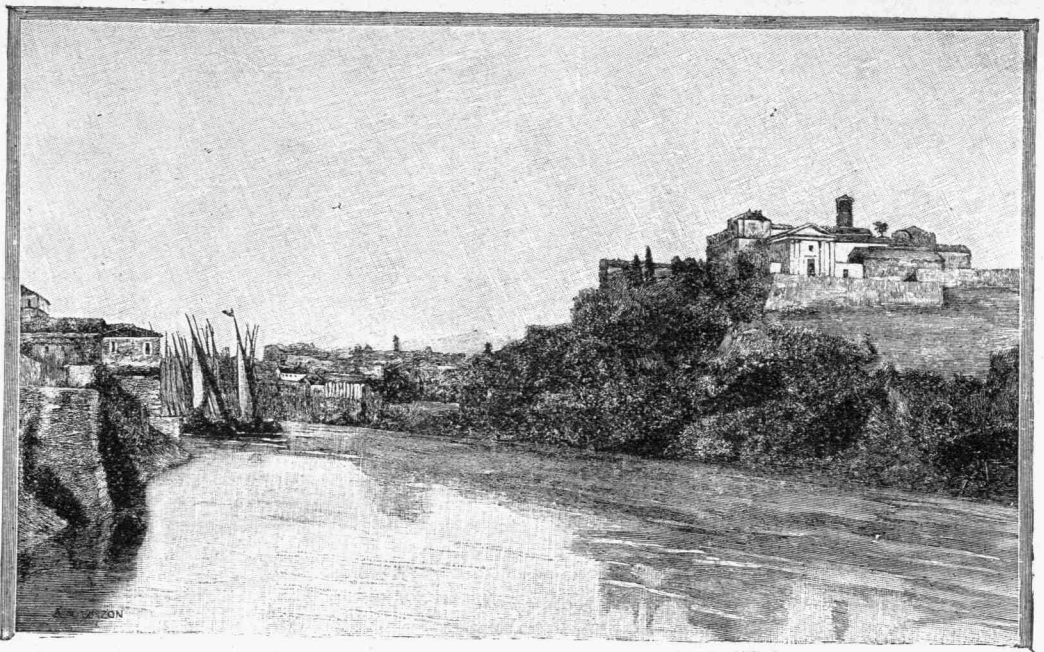
ἀπαισίου, μέχρις οὗ ὁ κ. Μαλουέ ἔτρεξε νὰ με ἀπομακρύνῃ ἐκείθεν, προσφέρων μοὶ χαρτίον βίσιτ καὶ ψιθυρίζων εἰς τὸ ὠτίον μου: — Τί ἰδέα σ' ἦλθε; Δὲν βλέπεις τὴν κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦς Βρεῦλλῆ; Ὅσα σ' εἶπα περὶ τῆς ζηλείας τοῦ ἦσαν σπουδαῖα· αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἀδυναμία τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν πάντες σεβόμεθα ἀπέχοντες νὰ πλησιάσωμεν τὴν γυναῖκά του. Κάμε καὶ σὺ τὸ ἴδιον, σὲ παρακαλῶ.

[Ἐπειτα συνέχεια]

Ρ Ω Μ Η'

Ἡ Ῥώμη ἔχει τοῦτο τὸ μοναδικὸν πλεονέκτημα, ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τὸ ἀρχαιοτάτον σφιδόμενον μνημόνευμα τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ νέα θρησκεία, πτωχὴ καὶ διωκομένη, οὐδαμῶς ἐσκέπετο νὰ κατασκευάσῃ δι' ἑαυτὴν οἰκοδομήματα μεγαλοπρεπῆ, ἐξ ἐκείνων ἅτινα εἶναι προωρισμένα εἰς βίον αἰώνων. Ἄλλως δὲ καὶ ἡ ἀπλότης τῆς τότε λατρείας δὲν προσεφέρετο πρὸς τοιαύτας πολυτελείας. «Δὲν ἔχομεν οὔτε βωμοὺς οὔτε ναοὺς», ἔλεγεν εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀπολογητῶν, ὁ Μινούκιος Φῆλιξ. Συνήρχοντο οἱ πρώτοι Χριστιανοὶ εἰς οἰκίας ἰδιωτικὰς καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἄλλοτε εἰς ἄλλην διὰ τὸν φόβον τῶν ἐχθρῶν των, καὶ ἂν βραδύτερον, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλεξάνδρου Σευήρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἴδρυσάν τινα προσευκτήρια, θὰ ἦσαν βεβαίως ταῦτα ἀπλοῦστατα καὶ λιτότατα, ὡς ἐμπρέπει εἰς θρήσκευμα, ὅπερ ἦτο ἀνεκτὸν μόνον καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλκύῃ πρὸς ἑαυτὸ τῆς δημοσίας ἀρχῆς τὴν προσοχὴν. Τὰ προσευκτήρια ὅμως ταῦτα κατεστράφησαν πάντα ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς των καὶ ἤθελον νὰ τοὺς θάπτωσι μετὰ τῶν ἀδελφῶν των, ἔπρεπεν ἡ κοινότης νὰ ὑπάρχῃ ἠνωμένη καὶ μετὰ θάνατον ὅπως ἦτο καὶ ἐν τῇ ζωῇ. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν Κατακομβῶν. Πότε πρῶτον ἤρχισαν νὰ κάμνωσι χρῆσιν τῶν τοιούτων ὑπογείων τάφων; Τινὲς ἐξ αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἀνέρχονται εἰς τὸν δεῦτερον αἰῶνα, πολλοὶ ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τὸν τρίτον. Ὁ Ῥόσσης ἀνεκάλυψεν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Καλλίστου τοὺς τάφους τῶν παπῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ εἶναι συγκινητικὴ ἡ ἀπλότης τῶν τάφων τούτων. Τὰ σώματα καλύπτει ἀπλοῦς καὶ ἀπέριττος λίθος, ἡ δὲ ἐπιτάφιος ἐπιγραφή οὔτε ἐγκώμια περιέχει οὔτε λύπην ἐκφράζει, ἀναγινώσκονται μόνον αἱ λέξεις: Ἀντέρωσ ἐπίσκοπος, Εὐτυχιανὸς ἐπίσκοπος. Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Φαβιανοῦ μεταγενεστέρα χεῖρ προσέθηκε τὴν λέξιν μάρτυς. Ἡ ἀπλότης αὕτη κάμνει ἀλλοκότον ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τόσα μεγαλοδάπανα μνημεῖα τῶν νεωτέρων παπῶν, τὰ ὅποια θαυμάζονται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ῥώμης.

Ἐρέπει τις νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Κατακόμβας. Εἶναι

ΤΟ ΑΒΕΝΤΙΝΟΝ

ἀληθές ὅτι ὁ περίπατος οὗτος δὲν εἶναι καθ' ὅλου
τερπνός καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται καὶ πολὺ
διδασκτικός. Πλὴν δὲ τούτου ταχέως ἀποκάλυψε τις
διατρέχων τὰς ὑπογείους ἐκείνας στοάς, ὧν οἱ τοῖ-
χοι ἔχουσιν ὠρυγμένας παραλλήλους νύμφας ἢ κοι-
λότητας ὁμοίας πρὸς ὑπερθεμιμένας σειρὰς συρ-
ταρίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων νυμφῶν εἰσῆγοντο τὰ
πτώματα. Ἐπειτα, μετὰ κόπου ὑπομένει τις ἐπὶ
πολὺ τὴν ὑγρὰν τοῦ ὑπογείου ψυχρίαν καὶ τὴν ἐκεί-
θεν ἀναδιδομένην ἀηδῆ ὀσμὴν. Ἄλλ' ἂν τις κατορ-
θῶσῃ νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν χαλεπὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν
καὶ προσαναγκάσῃ ἑαυτὸν εἰς ἀκριβῆ καὶ ἐκ τοῦ
πλησίον ἐξέτασιν, βλέπει τότε ὅτι οἱ μακροὶ ἐκεῖνοι
καὶ μονότονοι διάδρομοι ἔχουσι πολλὰ νὰ μᾶς δι-
δάξωσι. Καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἀμετρία τῶν αὐτῆ, ἣτις
μᾶς φαίνεται τόσον καταπονητικὴ, μᾶς δίδει τὴν
ἐννοιαν τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν κατὰ τὸν
τρίτον αἰῶνα. Πιθανὸν εἶναι ὅτι ἕκαστον κοιμητή-
ριον συνέκειτο ἀρχῆθεν ἐκ μιᾶς μόνον κρύπτῃς ὀλί-
γῃς ἐκτάσεως, τὴν ὁποίαν κρύπτῃν χριστιανὸς τις
πλουσιώτερος τῶν ἄλλων ὤρυττεν ὑπογείως πρὸς
ἰδίαν ταφὴν ὑπὸ γῆπεδον ἀνήκον εἰς αὐτόν. Ὅπως
δὲ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἦτο συνήθεια νὰ παρέχωσι
τόπον ἐν τοῖς νεκρικοῖς αὐτῶν μνημείοις εἰς τοὺς μάλ-
ιστα ἀγαπητοὺς ἐκ τῶν φίλων τῶν καὶ εἰς τοὺς
πιστοτάτους τῶν ἀπελευθέρων τῶν, εἶναι πιθανὸν
ὅτι καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἔκαμνε τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς
ὁμοθρήσκους του. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω
θαπτομένων ἠῤῥξανε διηνεκῶς, ἐχρειάσθη νὰ συμ-
πυκνωθῶσιν οἱ τάφοι, ἔπειτα δὲ ἡ κρύπτῃ νὰ
εὐρυνθῇ. Προσέθηκαν κατὰ πρῶτον κρύπτῃς πα-
ραλλήλους, ἔπειτα, ὅταν καὶ αὐταὶ ἐπληρώθη-
σαν, ὤρυξαν τὸ ἔδαφος κατωτέρω, οὕτω δὲ ἐσχη-
ματίσθησαν πλείονες σειραὶ ἢ πλείονα πατώματα
ἐνταφιάσεων. Ὅταν τις διατρέχῃ τὸν λαβύρινθον
ἐκεῖνον τῶν στοῶν, αἱ ὁποῖαι διασταυροῦνται καὶ
συμπλέκονται, ὅταν καταβαίῃ τὰς στενάς κλίμα-
κας, αἱ ὁποῖαι ἄγουσιν ἀπὸ τὸ ἐν πάτωμα εἰς τὸ

ἄλλο καὶ βλέπῃ πόσος κόπος ἐχρειάσθη διὰ νὰ μὴ
ἀφελθῇ οὐδ' ἐλάχιστον μέρος τοῦ χώρου ἀργὸν καὶ
ἀκατάληπτον, ἔχει τότε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του
καταπληκτικὴν εἰκόνα τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς διε-
δόθη ἡ νέα θρησκεία.

Αἱ κατακόμβαι καὶ ἄλλα σπουδαιότερα διδά-
σκουσιν, ἂν ἔχωμεν τὴν ὑπομονὴν ἐκ τοῦ πλησίον
νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς τάφους. Ἄς ρίψωμεν τὸ βλέμμα
ἐπὶ τῶν κεχαραγμένων ἐπιγραφῶν, ὅσας δὲν ἐξήλει-
ψεν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ χρόνος. Ἀποτελοῦνται συνήθως
ἐξ ἐνὸς στίχου ἢ δύο· τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, ἢ
ἡλικία του καὶ πότε ἀπέθανε, διὰ νὰ ἔρχονται οἱ
πιστοὶ κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου του
νὰ προσεύχωνται, τίποτε ἄλλο. Ἦτο ἄρα δοῦλος ἢ
ἐλεύθερος, πλούσιος ἢ πέννης, ἄρχων ἢ ἀπλοῦς πο-
λίτης; Πρὸς τί αἱ διακρίσεις αὗται τῆς ἐπιγείου ζωῆς
ὅταν μέλλῃ τις νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου; Δὲν
θὰ εὐρῆτε ἐδῶ οὔτε τὰς ἐκδηλώσεις ἐκείνας τῆς
στοργῆς, δι' ὧν συνήθως πληροῦνται αἱ ἐπιτύμβιοι
ἐπιγραφαί. Ἡ μόνη ἐξαιρέσις εἶναι ὅτι ἐνίοτε μή-
τηρ τις μὴ δυναμένη νὰ κατάσχῃ τὴν ὀδύνην ἐπὶ
τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ τέκνου της, μᾶς λέγει ὅτι ἦτο
«γλυκεῖα ψυχὴ καὶ ἀθάνα». Προσέτιθετο πολλακίς
καὶ σύμβολόν τι ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὑπενθύμιζον
εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν κοινὴν αὐτῶν πίστιν· ἢ ἄγ-
κυρα, ὁ ἰχθύς, ἢ περιστέρα, καὶ εὐσεβές τι ῥητόν,
δι' οὗ βραχύτατα ἐκδηλοῦνται αἱ εὐχαὶ τῶν ἐπι-
ζώντων· «Δῶν αὐτῷ ἀνάψυξιν ὁ Θεός!» ἢ «Εἰ-
ρήνην σοι!» Ἄλλὰ πόσα δὲν ἐκφράζει ἡ ἀπλότης
αὕτη, ἡ καταπινομένη ὀδύνη, ἡ πίστις ἢ ἐκδη-
λουμένη ἄνευ ἐκφράσεων! Οἱ τάφοι οὗτοι ὑπὲρ πᾶν
ἄλλο μᾶς θέτουσιν εἰς ἄμυστον συγκοινωνίαν πρὸς τὸν
πρωτόγονον Χριστιανισμόν.

Τινὲς ἐκ τῶν τάφων ἐκείνων ἔχουσιν ἀκόμη ζω-
γραφίας, ἃς ὁ χρόνος ἔβλαψεν οὐκ ὀλίγον. Τὰς ζω-
γραφίας ταύτας εἶναι ἄξιον νὰ μελετήσῃ τις ἐπι-
μελῶς διότι εἶναι αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς χριστιανικῆς
τέχνης, ἣτις βλέπομεν ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΕΩΣ ΧΩΡΑΣ

ἔθηκε τὸ ζήτημα, ὅπερ ἔδωκεν ὀριστικὴν ῥοπήν εἰς τὰς τύχας τῆς. Μέχρι τίνος βαθμοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῆ τὴν ἀρχαίαν τέχνην; ἔπρεπε νὰ εὑρηθῆ διὰ τὰ νέα τῆς δόγματα νέας παραστάσεις; ἢ θὰ ἠδύνατο ἀφόβως καὶ ἐλευθέρως νὰ δανεισθῆ ὅ,τι εἰς αὐτὴν ἐχρειάζετο ἀπὸ τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ παρελθόντος; ἢ ὡς πρὸς τὴν λεγομένην κοσμητικὴν ζωγραφίαν οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶχον νὰ διστάσωσι, δὲν ἔβλεπον τί τὸ κακὸν εἰς τὸ νὰ κοσμῶσι τοὺς τοίχους διὰ κομψῶν ἀραβουργημάτων καὶ νὰ ρίπτωσιν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φανταστικὰ πτηνὰ ἢ πτερωτοὺς δαίμονας ἐν τῷ μέσῳ ἀνθοπλέκτων στεφάνων. Οὕτω δὲ ἀναπαρήγαγον ἀμετάβλητα τῆς παλαιᾶς τέχνης τὰ ὑποδείγματα καὶ διὰ τοῦτο ἀνευρίσκομεν τώρα εἰς τοὺς κευθμῶνας τῶν νεκρῶν χαριέστατα ὁροφῶν ποικίλματα, τὰ ὅποια ὑπενθυμίζουσιν εἰς τὸν περιηγητὴν τὰ ὁροφώματα τῆς Πομπηίας. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα καθίστατο δυσχερέστερον ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἤθελον νὰ φιλοτεχνήσωσιν ὄχι πλέον κοσμήματα καὶ ποικίλματα, ἀλλ' εἰκόνας ἀληθεῖς, τὴν δὲ δυσχερείαν ταύτην ἐλέγχει ἡ συνήθεια ἣν ἔλαβον τοῦ νὰ ἀπεικάζωσι πάντοτε τὰ αὐτὰ θέματα. Τινὰ ἐκ τῶν θεμάτων τούτων παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ταῦτα ἐξηκολούθουν διηλεκτικῶς νὰ ἀναπαριστῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε τεχνολογίαν τὸν Μωϋσῆν ἐξάγοντα ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας, τοὺς τρεῖς Ἑβραίους ἐν τῇ καμίνῳ, ὧν τὸ παράδειγμα

ἦτο παρότρυνσις εἰς τὸ μαρτύριον, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ ἐξερχομένου ἀβλαβοῦς ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, ἠτις ἐθεωρεῖτο ὑποτύπωσις τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. Τὴν τυπικότητα ταύτην τῆς παραστάσεως δὲν παρεῖχον αἱ Ἱστορίαι τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ τεχνίται ἠναγκάζοντο νὰ προσφεύγωσι πρὸς ἀπεικόνισιν αὐτῶν εἰς ἀπομίμησιν τῆς ἀρχαιότητος· οὕτω βλέπομεν ὅτι παρίστανον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπὸ τὴν μορφήν ποιμένος φέροντος πρόβατον ἐπὶ τῶν ὤμων ἢ ὡς Ὀρφέα προσελκύνοντα πρὸς ἑαυτὸν διὰ τοῦ ἄσματός του τὰ ζῶα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ ζωγράφοι ἐκεῖνοι ἐπέφερον μεταβολὰς τινὰς εἰς τὰ παλαιὰ πρότυπα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ἀρμοδιώτερον εἰς ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας, ἣν ἤθελον, ἀλλ' εἶναι ὅπωςδὴποτε ἀναντίρρητον ὅτι τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς παραστάσεως παρέλαβον παρὰ τῶν ἀρχαίων τεχνιτῶν. Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἡ χριστιανικὴ τέχνη εὐρέθη ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν ἐμελλε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πορευθῆ· θὰ ἐμπνέται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀρχαίας τέχνης, ταύτην ὅμως θὰ προσπαθῆ νὰ προσαρμύξῃ πρὸς τὰ χριστιανικὰ δόγματα. Τὴν τεχνικὴν ταύτην οἰκονομίαν βλέπομεν κατὰ τὰς πρώτας σκοτεινὰς ἀρχὰς τῆς ἐν ταῖς κατακόμβαις καὶ κατὰ τὴν ἀκροτάτην αὐτῆς τελείωσιν ἐν τῷ Βατικανῷ καὶ χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς Ῥώμης δυνάμεθα νὰ παρακολου-

θήσωμεν πάσαν αὐτῆς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν πρό-
οδον.

Ἐν Ῥώμῃ ὡσαύτως ἐκτίσθησαν αἱ πρῶται μετὰ
τὸν προσηλυτισμὸν τοῦ Κωνσταντίνου ἐκκλησίαι
καὶ μόνον ἐν Ῥώμῃ μᾶς ἐσώθησαν τὰ παλαιότατα
μνημεῖα τοῦ νικηφόρου χριστιανισμοῦ. Κακῶς ὅμως
ἐξεφράσθη λέγων ὅτι μᾶς ἐσώθησαν, διότι ἔχομεν
μᾶλλον τὴν ἀνάμνησιν ἢ τὸ πρᾶγμα. Ὑπάρχουσι
καὶ τώρα ἐκκλησίαι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ Λατερανοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶ-
ναι ἐκεῖναι ἄς ἐκτίσεν ὁ Κωνσταντίνος, τσακίς δὲ
ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἀνεκτίσθησαν, ὥστε σήμερον
οὐδὲν ἄλλο ἔχουσι τηρήσει ἐκ τοῦ παρελθόντος εἰμὴ
τὸ ὄνομα. Εἶναι βεβαίως λυπηρὸν τοῦτο καὶ αἰ-
σθάνονται οἱ φιλάρχαιοι ἀγανάκτησιν ἐναντίον τῶν
παπῶν οἵτινες τόσους κατέβαλον κόπους καὶ τόσα
χρήματα ἐδαπάνησαν διὰ νὰ ἐξαφανίσωσι τὰ σε-
πτὰ ἐκεῖνα μνημεῖα. Καὶ ὅμως ἐκεῖνοι δὲν εἶχον
συνείδησιν τοῦ κακοῦ τὸ ὁποῖον ἔπραττον, τούναν-
τίον μάλιστα ἐν ἀναμνηστικαῖς ἐπιγραφαῖς κομπα-
στικῶς ἀναγράφουσι τὰ τοιαῦτα κατορθώματα. Καὶ
τώρα δὲ ἀκόμη οἱ ἀρχαιολογικοὶ οὔτοι πόθοι δὲν
εἶναι εἰς πάντας ἐν Ῥώμῃ καταληπτοί. Ὁ Πίος ὁ
ἕνατος ἐπεκάλυψε διὰ στιλπνῶν χρυσομάτων τὴν
ἀρχαίαν Λαβεριανὴν βασιλικὴν (Ἁγίαν Μαρίαν
Μεῖζονα) καὶ νῦν ὅτε γράφω περατοῦται ἡ ἐπι-
σκευὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ, ὅπου
ἤδη τόσον ὀλίγα πράγματα ἐσφίζοντο ἐκ τοῦ παρελ-
θόντος. Ὅριστικῶς λοιπὸν τὰς βασιλικὰς τοῦ Κων-
σταντίνου δὲν τὰς ἔχομεν. Ἄλλ' οὐδὲν ἦττον πολὺ
ἀκόμη ἐνέχει τὸ ἐνδιαφέρον ἢ μελέτη τῶν φερουσῶν
τὰ παλαιὰ ὀνόματα, σπάνιον δὲ πρᾶγμα εἶναι, ὅταν
ἐπιμελῶς τὰς ἐπισκεπτώμεθα, νὰ μὴ ἔχωσί τι πο-
λύτιμον δίδαγμα νὰ μᾶς διδάξωσιν. Ἄς λάβωμεν
ὡς παράδειγμα τὴν Ἁγίαν Ἀγνὴν ἕξω τῶν τει-
χῶν, μίαν ἐκ τῶν περιεργωτάτων. Ἡ βασιλικὴ
αὕτη εὐρίσκεται ἐντὸς ὑπογείου, εἰς ὃ κατέρχεσαι
διὰ πλατείας κλίμακος τεσσαράκοντα πέντε βαθμί-
δων, κάτω τῶν ὁποίων ἐκπλήττεσαι εὐρίσκων ἐκ-
κλησίαν, ἧς αἱ τρεῖς στοαὶ ὑποβαστάζονται ὑπὸ
ἀρχαίων στύλων. Προφανῶς ἡ ἐκκλησία αὕτη κατέ-
χει τὸν χώρον ἐνός ἐκ τῶν παλαιῶν ἐκεῖνων προσευ-
κητῶν, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἰδρυμένα ἐν ταῖς κατα-
κόμβαις πλησίον τοῦ τάφου, ὅπου μάρτυς τις εἶχε
ταφῆ. Ἡ Ἁγία Ἀγνή λοιπὸν μᾶς μεταφέρει εἰς
τοὺς πρῶτους χρόνους, καθ' οὓς ἤρχισαν οἱ χρι-
στιανοὶ νὰ προσκυνῶσι τοὺς ἁγίους. Ὁ Ἁγιος Λαυ-
ρεντίος, ὅστις θὰ εἶναι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ἔχει ἀλ-
λαίαν κατὰ τι τὴν κατασκευὴν ἡ ἐκκλησία ἀντὶ νὰ
καταβαίη εἰς τὰ βάθη τῶν κατακομβῶν, ὅπως ἡ
Ἁγία Ἀγνή, βαίνει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἡ ἁγία τρά-
πεζα εἶναι ἰδρυμένη ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ τάφου
τῶν μαρτύρων, ὅστις διακρίνεται δι' ἐνός ἀνοίγμα-
τος καὶ πρὸς ὃν μία κλίμαξ ἄγει τοὺς ἐπισκέπτας.
Τοιοῦτοι δὲ τάφοι μαρτύρων περιέχοντες ἅγια λεί-
ψανα εὐρίσκονται εἰς πάσας σχεδὸν τῆς Ῥώμης τὰς
παλαιὰς ἐκκλησίας. Αἱ ἐκκλησίαι αὗται, μὲ ὅλας
τὰς μεταποιήσεις καὶ τοὺς ἀκρωτηριασμούς, οὓς
ὑπέστησαν, ἐτήρησαν οὐδὲν ἦττον ἔγνη τινὰ τοῦ
παραλθόντος, εἰς τρόπον ὥστε λαμβάνων τις ἀπὸ

ἐκάστης ἐξ αὐτῶν ὅ,τι ἀκουσίως ἀφῆκαν ἀνεπαφον
οἱ μεταποιήσαντες καὶ συναρθρώων αὐτά, δύναται
νὰ ἀναπαραστήσῃ εὐχερῶς μίαν ἐκκλησίαν παλαιὰν
ὅποια ἦτο ὅτε ἐκτίσθη. Ἄς φαντασθῶμεν μίαν με-
γάλην τετραγωνικὴν αὐλὴν ἢ προαύλιον μὲ στοὰς
κατὰ τὰς τέσσαρας πλευράς τῆς, ὅπως ὑπάρχει μί-
α ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, μὲ κρήνην
ἐν τῷ μέσῳ. Ἡ αὐλὴ αὕτη εἶναι τὸ Ἄτριον, ὅπερ
κεῖται πρὸ τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος καὶ ἀπομο-
νώνει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ θορύβου τῆς ὁδοῦ. Εἰς τὸ βά-
θος τοῦ ἀτρίου ὑφούται τὸ μέτωπον, ἀπλοῦν, γυ-
μνόν, μὲ τρεῖς θύρας. Ἄν καὶ ὁ χριστιανισμὸς δὲν
εἶχε πλέον τίποτε νὰ φοβηθῆ, ἐτήρησεν ὅμως ἐκ
τῶν παλαιῶν ἡμερῶν τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ἀπο-
φεύγῃ τὴν ἐξωτερικὴν πολυτέλειαν, ἧτις θὰ ἠδύ-
νατο ἄλλοτε νὰ ἐφελεύσῃ ἐπ' αὐτὸν τῶν διωκτῶν
του τὴν ἀπηνῆ ὀργήν. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι εὐρεία
αἶθουσα διηρημένη συνήθως εἰς τρεῖς στοὰς ἢ ἐπι-
μήκεις χώρους διὰ σειρῶν μαρμαρίνων στύλων, οἵ-
τινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλαμβάνοντο ἀπὸ ἀρχαιο-
τέρων μνημείων καὶ διὰ τοῦτο ἐξελέγοντο ὅσον τὸ
δυνατὸν κάλλιστοι. Λεπτότατοι καὶ ὠραιότατοι
εἶναι λόγου χάριν οἱ στύλοι οἱ περιβάλλοντες τὸ
βῆμα τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Τὸ βάθος τῆς αἰ-
θούσης ταύτης ἀποτελεῖ ἀψίδα ἡμικυκλικήν, ὅπου
ὑπάρχει ὁ θρόνος τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὰ καθίσματα
τῶν ἱερέων, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἡ ἁγία τράπεζα ἔχουσα
ὑπεράνω αὐτῆς τὸ λεγόμενον **κιβώριον**, ὅπερ εἶναι
εἶδος μαρμαρίνης οὐρανίας ὑποβασταζομένης κατὰ
τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς τραπέζης ὑπὸ τεσσάρων
κιονίσκων. Ἐπὶ τῆς τραπέζης λειτουργεῖ ὁ ἐπίσκο-
πος ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τοὺς πι-
στούς. Τὸ βῆμα χωρίζεται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ οἰκοδο-
μήματος διὰ λεπτὰς εἰρασμῆνον μαρμαρίνου κιγ-
κλιδώματος ἢ ὠραία ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κλή-
μεντος ἔχει ἀκόμη τὸ παλαιὸν τῆς κιγκλιδῶμα
καθὼς καὶ τοὺς δύο κομψοτάτους ἄμβωνάς τῆς,
ὁπόθεν ἀνεγινώσκοντο τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ ἐπιστο-
λαὶ τῶν ἀποστόλων. Ἡ ἀψὶς ἐπὶ τέλους καθὼς καὶ
ἡ καμάρα, δι' ἧς ἡ ἀψὶς συνδέεται πρὸς τὸν λοιπὸν
ἐπιμήκη χωρὸν τοῦ οἰκοδομήματος, κοσμοῦνται συ-
νήθως ὑπὸ ψηφοθημάτων, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ πολ-
λάκις ἔχουσιν ἐπισκευασθῆ, διατηροῦσιν ὅμως εἴπερ
τι καὶ ἄλλο μέρος ἔγνη ἀρχαιότητος τὰ μάλιστα
ἀξιοθέατα ψηφοθητήματα εὐρίσκονται ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις τῆς Ἁγίας Πουδεντιανῆς, τῆς Ἁγίας
Μαρίας τῆς Μεῖζονος, τῶν Ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δα-
μιανοῦ. Κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν τρόπον δυνάμεθα
νὰ λάβωμεν ἐν Ῥώμῃ ἔνοιαν τοῦ τί ἦτο ἡ βασι-
λική, ὁ πρῶτος ἐκεῖνος τύπος τῶν χριστιανικῶν ἐκ-
κλησιῶν. Τὸ τοιοῦτου εἶδους οἰκοδόμημα δὲν ἐκτι-
μῶσιν ἐκ πρώτης ὕψεως ὅσοι ἔχουσι συνήθειαν εἰς τὴν
μεγαλοπρεπῆ καὶ τολμηρὰν τεχνοτροπιαν τῶν γοτ-
θικῶν μητροπόλεων, ἀλλ' ὅταν τις μελετήσῃ καλῶς
τὸ πρᾶγμα, πείθεται ὅτι ἡ βασιλικὴ εἶχε τὰς ἀνα-
λογίας καλλιτέρας καὶ τὴν ὅλην διάταξιν συνετω-
τέραν, συγκινητικωτέραν ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτῆς,
ὑπὸ τινος δὲ ἐπόψεως ἴσως καὶ συμφωνοτέραν πρὸς
τὸ ἀληθὲς θρησκευτικὸν πνεῦμα. Ὅπως δὲ ποτε, ἐπὶ
ἐξακόσια ἔτη δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη χριστιανικὴ ἀρχι-

τεκτονική, ταύτην δὲ μόνον ἐν Ῥώμῃ δυνάμεθα καλῶς νὰ γνωρίσωμεν.

Ἐδῶ πλέον ἔχομεν ἐν χάσμα ὀκτῶ ἢ ἐννέα αἰώνων. Ὅχι ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος ἡ Ῥώμη κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας εἰς τὰ πράγματα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἀλλὰ μνημεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν μᾶς ἐσώθησαν ἢ ὀλίγιστα. Πρὸς τὸν γοτθικὸν τρόπον οὐδέποτε ἀπέκλινεν ἡ Ῥώμη. Καὶ ἐκ φύσεως καὶ ἐκ παραδόσεως εἶναι κλασικὴ καὶ μένει πάντοτε πιστὴ εἰς τὰς παλαιὰς τῆς ἀναμνήσεις. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι διὰ νὰ ἀρχίσῃ πάλιν μετ' ἐπιτυχίας νὰ κτίσῃ, νὰ πλάττῃ καὶ νὰ ζωγραφῇ ἐνόμισε καλὸν νὰ προσμείνη ἕως οὗ ἡ Ἀναγέννησις ἤθελεν ἐπαναφέρειν εἰς τὸν κόσμον τὸ παλαιὸν αἶσθημα τοῦ καλοῦ.

Ἡ μεγάλη κίνησις τῆς Ἀναγεννήσεως ἀργὰ ἤρχισεν ἐν Ῥώμῃ καὶ ταχέως κατέπαυσεν. Ὑπολογίζουσι συνήθως ὅτι διήρκεσεν ἐκεῖ ἡ Ἀναγέννησις ἀπὸ τοῦ πάπα Νικολάου τοῦ πέμπτου, κατὰ τὸ ἔτος 1447, μέχρι τοῦ 1527, ὅτε τὴν πόλιν ἐξέπῃρθησαν τὰ στρατεύματα τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ πέμπτου. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, τὸ μικρότερον ἐνὸς αἰῶνος, εἶναι θαυμαστὰ ὅσα παρήγαγεν ἡ Ἀναγέννησις. Ἡ δὲ μέθοδος, ἣν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἠκολούθησεν ἐν τῷ ἀνακαινισμῶ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν ὑπῆρξε καὶ ἐν Ῥώμῃ ἢ αὐτῇ, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε καὶ ἀλλαχοῦ ἐξέθαψε κατὰ πρῶτον τὰ παλαιὰ ἀριστουργήματα, προσεπάθησεν ἔπειτα νὰ τὰ ἀπομιμηθῇ καὶ τὸ κατώρθωσε.

Τὰ παλαιὰ βιβλία εἶδον πρῶτα τὸ φῶς. Τὰ βιβλία ταῦτα ἐξαχθέντα ἀπὸ τοῦ σκότους τῶν μοναστηρίων, ὅπου οἱ μοναχοὶ τὰ ἀνεγίνωσκον χωρὶς νὰ τὰ καταλαμβάνωσι, συναχθέντα ἔπειτα ὁμοῦ καὶ διαφωτιζόμενα τὸ ἐν διὰ τοῦ ἄλλου καὶ τεθέντα τέλος εἰς τὴν διάθεσιν τῶν λογίων, διέδωσαν εἰς τὸν κόσμον τὴν μέθην ἐκείνων τῶν γνώσεων, ἧτις ἀνεμόρφωσε τὸν κόσμον. Κατὰ δὲ τὴν νεκρανάστασιν ἐκείνην τῆς παλαιᾶς γραμματείας καὶ τῆς παλαιᾶς ἐπιστήμης, ἡ Ῥώμη κατέχει μεγάλην θέσιν. Ἄν τις θελήσῃ νὰ λάβῃ μίαν ἐννοίαν τοῦ ἔργου τούτου τῆς Ἀναγεννήσεως, καθ' ἣν μετὰ τόσου πόθου ἐπέπεσαν οἱ λόγοι ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ῥώμης, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Βατικανοῦ. Ὁ πάπας Νικόλαος ὁ πέμπτος ἤρχισε νὰ δίδῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην τὴν σπουδαιότητά της. Ἐπεμψε τὸν Πόγγιον, τὸν Ἐνώχ τὸν Ἀσκουανὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους διὰ νὰ διερευνήσωσι τὰ μοναστήρια τῆς Γερμανίας καὶ νὰ ἀποκομίσωσιν ἐκεῖθεν ὅ,τι ἤθελον εὐρη, κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέλειπον τὴν εἰς τοὺς Τούρκους δουλωθεῖσαν πατρίδα των, ἐκόμιζον πρὸς αὐτὸν τὸν Ὀμηρον καὶ τὸν Πλάτωνα. Ὁ Νικόλαος ὁ πέμπτος προσέθηκε πεντακισχίλια πολύτιμα χειρόγραφα εἰς ὅσα εἶχον ἤδη συναγάγῃ οἱ προκατόχοί του, ἕκτοτε δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρογράφων ηὔξηθη κατὰ πολὺ καὶ σήμερον περιλαμβάνει ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ περὶ τὰς εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας, ὅσα δηλαδὴ δὲν εὐρίσκονται ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ βιβλιοθήκῃ τοῦ κόσμου.

Ὅταν τις ἀναλογίζηται πόσον ἡ Βατικανὴ συντέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν εἰσχωρεῖ εἰς αὐτὴν εἰμὴ μετὰ σεβασμοῦ. Καὶ τὰ πολύτιμα δ' ἐκεῖνα πονήματα, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουσιν ἐν ἑαυτοῖς ὀλόκληρον τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαιότητος, ἀπολαύουσι διὰ τοῦτο πολλῆς τιμῆς καὶ θεραπείας. Εἶναι τοποθετημένα εἰς αἰθούσας μεγαλοπρεπεῖς, αἵτινες ἔχουσι μαρμαρίνα τὰ δάπεδα καὶ τοὺς τοίχους διὰ ζωγραφιῶν κεκοσμημένους, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν, τὰ σπουδαιότατα, εἶναι ἐκτεθειμένα ἐντὸς κομψῶν προθηκῶν ὑαλίνων εἰς τὸ εὐσέβημα τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτά. — Καὶ εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἐπαξίως ἀπεδόθησαν τοιαῦτα τιμαὶ εἰς τὰ κειμήλια ἐκεῖνα. [Ἐπεται τὸ τέλος]

GASTON BOISSIER.

Σ. Κ. Σ.

Ἡ ΖΩΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΩΣ ΕΠΕΡΑΣΕ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

Πρέπει πρῶτα νὰ σας συστήσω τὸν ἥρωά μου. Εἶνε καλὸς καὶ ἴσως μᾶς χρησιμεύσῃ καὶ ἄλλην φορὰν. Ὀνομάζεται Γιαννάκης. Τὸ ἐπώνυμόν του δὲν σας τὸ λέγω εἶνε γνωστῆς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας καὶ δὲν ἀξίζει. Φαίνεται ἕως δεκατεσσάρων χρόνων παιδί, ἀλλὰ θὰ ἔχῃ ἀκόμη κανένα δύο εἰς τὴν βράχιν του, τὴν ἐλαφρῶς κυρτήν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας παρονομάζεται ἀπὸ τοὺς φίλους του κα μ π ο ὄ ρ η ς. Ἐχει ὅμως ἀρκετὰ εὐμορφὴν καὶ νοήμονα φυσιογνωμίαν· δύο μάτια μαῦρα πρὸ πάντων ποῦ βγάζουσι φλόγας. Ἡ μύτη του εἶνε ὀλίγον μακρὰ καὶ πάντοτε στενά, ἀκομψὰ καὶ ἄτακτα τὰ φορέματά του. Ἰσχυρὸς καὶ ὑψηλός. Τὰ μαλλιά του κομμένα σύρριζα· μαθητῆς δέ.

Ἡ ἐφετινὴ κρίσις δὲν ἐπηρέασε διόλου τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Γιαννάκη. Ὁ κουμπάρῃς του ἐτρέφετο καθημερινῶς καὶ ἐπαχύνετο — πατέρας, μητέρα, θεία καὶ θεῖος ἡμιλλῶντο εἰς τοῦτο, — ὅταν δὲ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τὸν ἔσπασεν, ἡ μάλλον τὸν ἔσχισε, διότι ἦτο ἀπὸ λευκοσίδηρον, ἐχύθη ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι τόση πληθὺς καὶ ποικιλία κερμάτων καὶ χαρτονομισμάτων, ὥστε ὁ Γιαννάκης δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρύψῃ τὴν χαρὰν του, ἐκτύπησε τὰς χεῖρας καὶ εἶπε μὲ τὴν βραχνὴν του τὴν φωνήν :

— Πῶ, πῶ! γλέντι ποῦ ἔχει νὰ γίνῃ τώρα τίς γιορτές!

— Γιὰ νὰ σε πῶ, νὰ με κάνῃς τὴ χάρι' τῷ εἶπεν ἡ μητέρα του· δὲν θέλω πάλι νὰ πᾶς νὰ μου πετάξῃς τὰ λεπτὰ σου στὸν ἄερα. Θέλω νὰ πάρῃς χρήσιμα πράγματα· ἀκούς;

— Νὰ τα βρᾶσω ἐγὼ τὰ χρήσιμά σου! εἶπεν ὁ Γιαννάκης, γεμίζων τὰ θυλάκιά του. Εἰς νέαν δὲ παρατήρησιν τῆς μητέρας του, τῆς ἔβγαλε τὴν γλωσσάν του μὴ δύο φορές, πῆρε τὰ χρήματά του καὶ βγήκε.

Ἡ ξυλίνη κλίμαξ ἔτριξεν, ἐστέναξεν, ἀντήχησεν, ὡς συντριβομένη καὶ καταπίπτουσα ὑπὸ τὰ χονδρὰ πέληματα τῶν ὑποδημάτων του. Ὁ πατέρας του τρομαγμένος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ γραφεῖόν του καὶ ἠρώτησε:

— Καλὲ ποῖός κατεβαίνει ἔτσι σὰ μουλάρι;

— Πεισματικὰ τὰ κάνει τὸ παληρόπαιδο! ἀπήντησεν ἡ μητέρα καὶ ἔκαμε τὸν σύζυγόν της νὰ τρέξῃ εἰς τὴν κλίμακα.